

Vildsvinets populationsstorlek, utbredning och tillväxt i Sverige

April 2011

Arbetet är beställt av Naturvårdsverket

Produktion: Svensk Naturförvaltning AB
Omslagsfoto: Andreas Nyström

info@naturforvaltning.se
www.naturforvaltning.se

Ramsberg
Sommarrovägen 10
SE-711 98 Ramsberg
Telefon 0581-66 09 70
Mobil 070-531 91 47

Göteborg
Rullagergatan 9
SE-415 26 Göteborg

Sammanfattning

Statistik från avskjutning och rapporterade viltolyckor visar att vildsvinspopulationen i landet ökar med 26% per år. En minskning har skett i antalet olyckor under 2010 men innebär inte nödvändigtvis ett trendbrott då tillfälliga minskningar i tillväxten skett tidigare år. Att döma av antalet viltolyckor under januari-mars 2011 kommer dock antalet olyckor ligga på samma nivå som 2010.

Populationstätheten är högst i Skåne och Södermanland men tillväxten är lägst i dessa län. Örebro, Västra Götalands och Västmanlands län har den högsta tillväxten där populationerna ökar med omkring 50% per år.

I området runt Lanneröd strax norr om Uddevalla där rävens dvärgbandmask påträffades under vintern 2010/2011 förekommer vildsvin i varierande täthet.

Projektbeskrivning

Målsättningen med denna rapport är att beskriva vildsvinens geografiska utbredning och populationstillväxt baserat på i nuläget tillgängliga data. De data som använts kommer från Nationella Viltolycksrådets vildsvinsrapportering och från Svenska Jägarförbundets avskjutningsrapportering. För att få en mer utförlig beskrivning av området runt Lanneröd strax norr om Uddevalla där rävens dvärgbandmask påträffades under vintern 2010/2011 intervjuades representanter från jaktvårdskretsar och älgskötselområden i regionen.

Resultat och slutsatser bygger på antagandet att det finns samband mellan antalet vildsvinsolyckor, avskjutning och vildsvinstäthet. Sambanden är säkert inte enkla och konstanta. Mer detaljerade analyser av vildsvinsolyckfalls frekvens och distribution samt avskjutningsserier, än de som presenteras här, måste därför bygga på större kunskap än den nuvarande, om hur sambanden mellan avskjutning och vildsvinsolyckor å ena sidan och vildsvinstäthet å andra sidan varierar, både tidsmässigt och geografiskt. Varierande trafikintensitet, vägnätets utformning och skillnader i vägarnas täthet är bara några av de faktorer som kan bidra med osäkerhet vid tolkning av olycksfallsdata. Bristande datainsamlingsmetoder/strategier utan korrigering för variation i jaktansträngning skapar osäkerhet vid bedömning av avskjutningsdata. Således bör föreliggande resultat rörande vildsvinsförekomst och populationsutvecklingen hos vildsvinsbeståndet (n) i nationell och regional skala inte övertolkas.

Rapportens resultat visar dock tydliga mönster och trender som borde, enligt vår mening, motivera utveckling av riktade metoder och rutiner för övervakning av vildsvinsbeståndets utbredning och utveckling i landet.

Antal viltolyckor

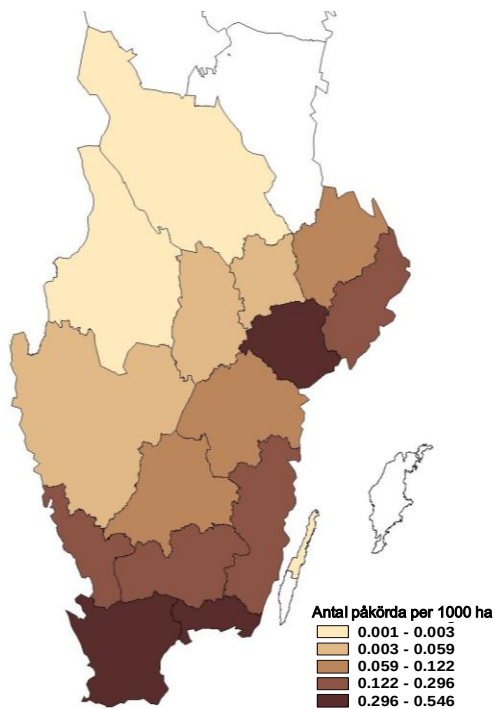
Nationella Viltolycksrådet rapporterar totalt 2445 vildsvinsolyckor under 2010 i 15 syd och mellansvenska län. I resterande 5, nordligt belägna län samt Gotlands län, förekom inga vildsvinsolyckor (Tabell 1, Figur 1). Störst antal vildsvinsolyckor (662) skedde i Skåne län och lägst antal i Värmlands län (3). I Kronobergs, Kalmars och Södermanlands län skedde mellan 281 och 266 olyckor. I Stockholms, Östergötlands, Blekinges, Hallands och Jönköpings län förekom mellan 173-104 olyckor och i Västra Götalands, Uppsala och Örebro län mellan 91 och 52 olyckor. I denna senare grupp registrerades flest olyckor i Västra Götalands län (91st). Lägst antal olyckor förekommer i Västmanlands, Dalarnas och Värmlands län (39-3).

Fördelningen av antalet vildsvinsolyckor per ytenhet och kommun framgår av distributionskartan i Figur 2. Det svenska vildsvinsbeståndets nuvarande utbredning kan i stort antas följa samma fördelningsmönster.

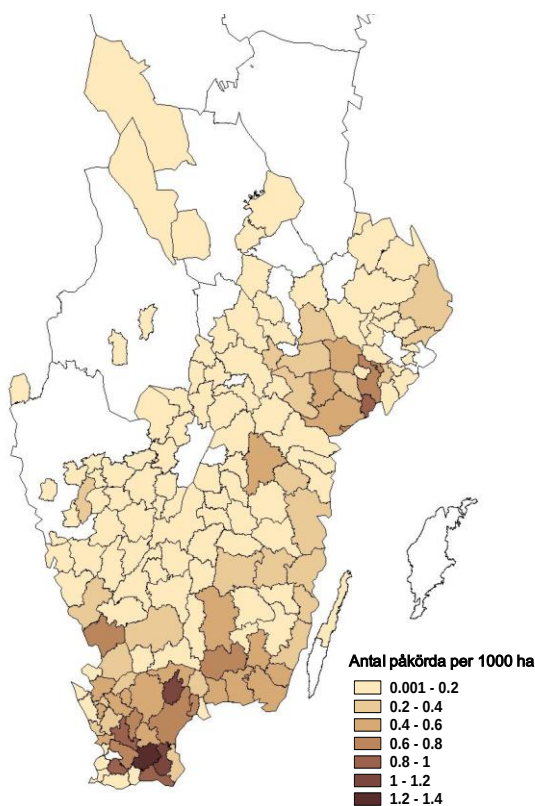
Under perioden januari-mars 2011 har det rapporterats in 397 vildsvinsolyckor vilket är ungefär lika många som för motsvarande period under 2010.

Tabell 1. Antal vildsvinsolyckor per län samt i hela riket år 2010.

Län	Vildsvinsolyckor totalt 2010
Skåne	662
Kronoberg	281
Kalmar	267
Södermanland	266
Stockholm	173
Östergötland	157
Blekinge	137
Halland	135
Jönköping	104
Västra Götaland	91
Uppsala	68
Örebro	52
Västmanland	39
Dalarna	10
Värmland	3
Gotland	0
Gävleborg	0
Jämtland	0
Norrbottn	0
Västerbotten	0
Västernorrland	0
Totalt Sverige 2010	2 445

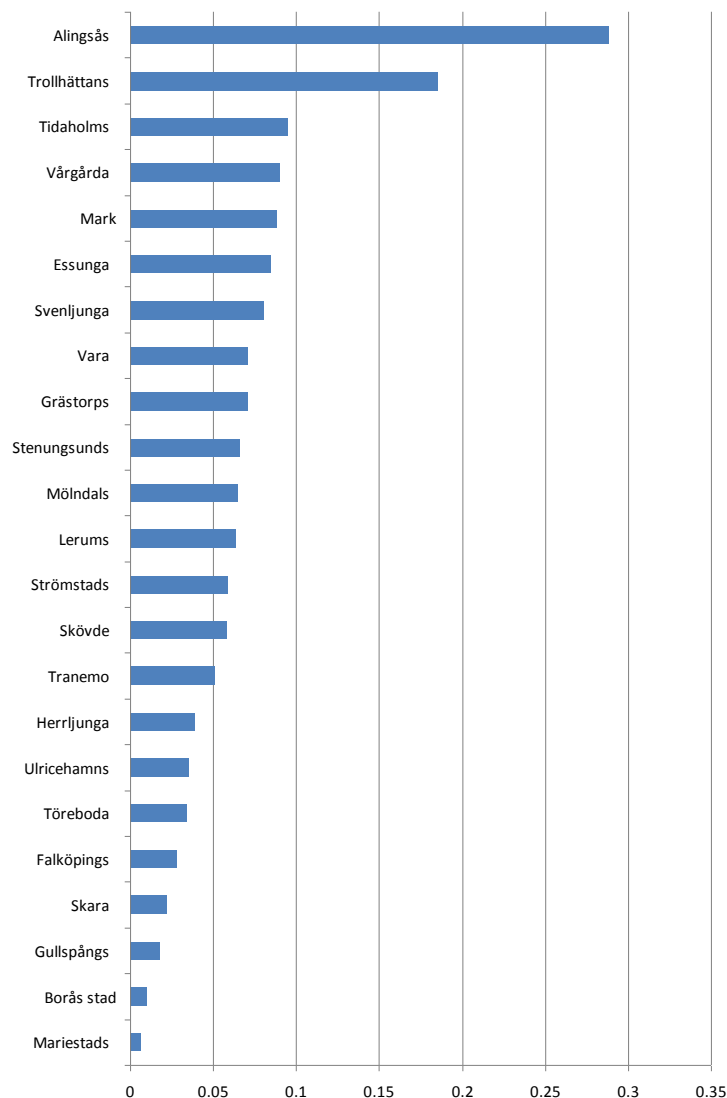
Figur 1. Figur 1. Antal påkörda vildsvin per 1000 ha under år 2010 fördelat på län.

Figur 2. Antal påkörda vildsvin per 1000 ha under år 2010 fördelat på kommun.

Västra Götalands län

Rävens dvärgbandmask påträffades i Lanneröd i Västra Götalands län under vintern 2010/2011. Eftersom vildsvin kan bli smittade av parasiten redovisas här en något mer utförlig beskrivning av vildsvinspopulationen i länet. Totalt 90 trafikolyckor med vildsvin skedde 2010 i 23 av länets 49 kommuner (Figur 3). Störst antal i Alingsås (0,29/1000 ha) och Trollhättans kommuner (0,19/1000ha). Lägst antal skedde i Mariestads kommun (0,007/1000 ha). Antalet i Alingsås respektive Trollhättans kommun är väl över riksgenomsnittet för 2010 (0,14 påkörda vildsvin/1000ha). Som jämförelse så skedde flest vildsvinsolyckor i kommunen Sjöbo i Skåne län med 1,4 påkörda vildsvin per 1000 ha under 2010. Inga vildsvinsolyckor förekom i Vänersborgs, Munkedals, Uddevalla, Orusts, Lysekils och Sotenäs kommun. Detta betyder dock inte att vildsvin saknas i dessa kommuner. Populationstillväxten i Västra Götaland ligger i genomsnitt på 45 % per år och hör till de högsta i landet (Tabell 4).

Figur 3. Antal påkörda vildsvin per 1000 ha för kommunerna i Västra Götaland 2010.

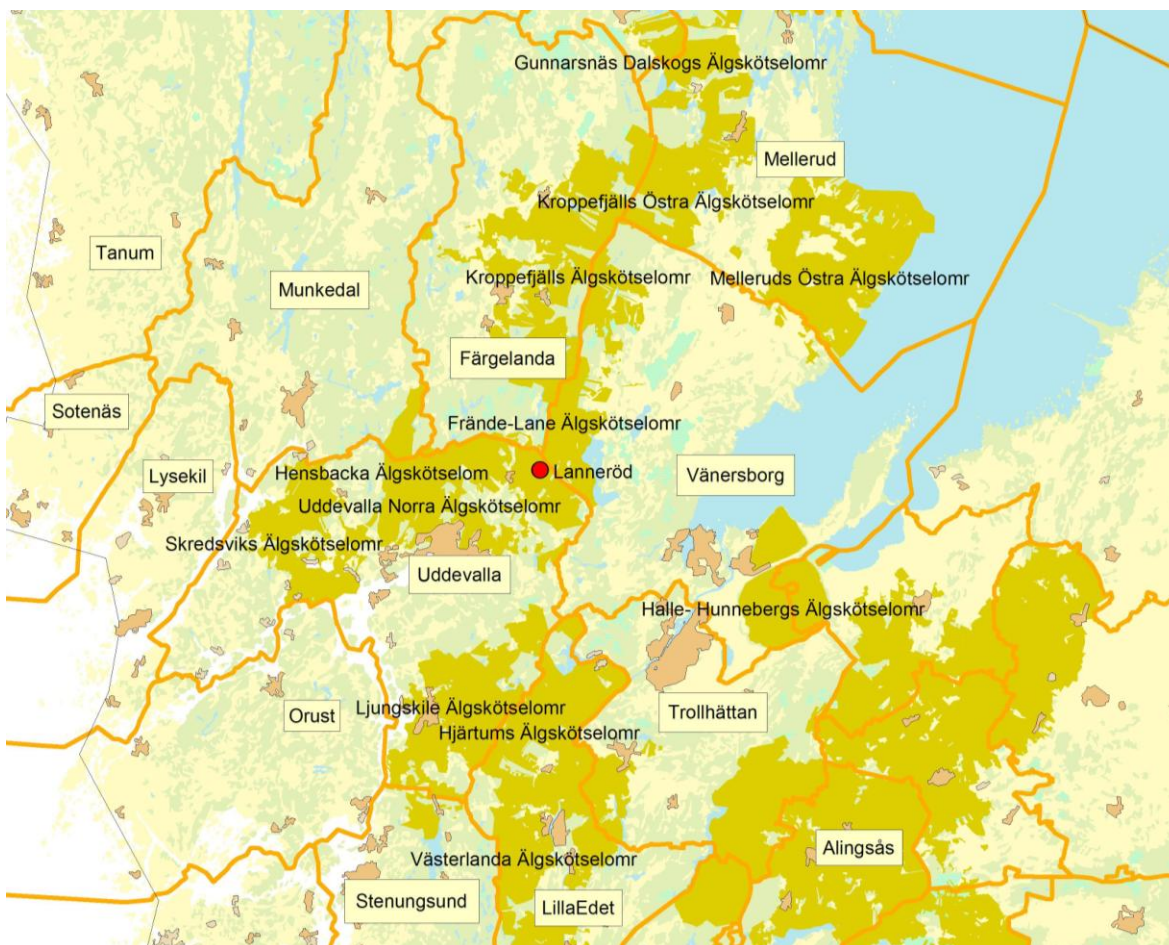
Området runt Lanneröd

Telefonintervjuer har genomförts med ordföranden och/eller styrelseledamöter i 14 av Jägareförbundets jaktvårdskretsar i fd. Göteborgs och Bohuslän samt Norra Älvsborgs län (Tabell 2, Figur 3).

Den bild som framträder är att vildsvin observeras sporadiskt inom 13 jaktvårdskretsar. Endast inom Bokenäskretsen saknas helt observationer. Väletablerade reproducerande bestånd finns framförallt inom Vänersborgs, Trollhättans och Stenungsunds jaktvårdskretsar. Möjligen även på Sotenäset. I resterande kretsar verkar vildsvin finnas men ännu inte i någon större omfattning. Telefonintervjuer har även genomförts med ordföranden och/eller styrelseledamöter i 12 älgskötselområden (ÄSO) i regionen (Tabell 3, Figur 4). I endast ett ÄSO (Uddevalla norra ÄSO) saknas observationer av vildsvin. I övriga ÄSO förefaller, än så länge, vildsvin bara förekomma sporadiskt.

Tabell 2. Vildsvinsobservationer i jaktvårdskretsar i området runt Lanneröd

Ort	Vildsvinsobservationer senaste 3 åren
Vänersborg JVK	Sporadisk förekomst väster om Göta älv. Väster om älven möjligen tillfällig reproduktion. Öster om älven finns stark och reproduktiv stam. Tätheten ökar i riktning mot Koberg och Vänersnäs.
Uddevalla JVK	Sporadiska observationer, av "årsgrisar". Dessutom enstaka klara spårobservationer (Nimrods jaktskyttebana). Inga observationer tyder på reproduktion.
Trollhättan JVK	Sporadisk förekomst väster om Göta älv, öster om älven finns stark och reproduktiv stam. Tätheten ökar i nordostlig riktning mot Koberg/Vänersnäs.
Munkedals JVK	Sporadiska obs. Vid Gläborg sågs 2 vuxna 6 kultringar , hösten 2010. , Dessutom sporadisk förekomst vid Hedekas.
Mellerud JVK	Sporadiska observationer, flest i östra delen.
Ljungkile JVK	Sporadisk förekomst öster om E&. Dessutom observationer norr om Ljungkile vid väg 44 (Stenshult).
Färgelanda JVK	Sporadiskt förekommande, mindre grupp observerad. Enstaka spår vintern 2010/2011.
Tanum JVK	Sporadiskt förkommande
Sotenäs JVK	5-10 djur under de senaste 2 åren.
Lysekils JVK	Sporadisk förekomst. I innersta delen av Gullmaren sugga med kultringar. Dessutom 3 st. påkörda.
Bokenäsets JVK	Inga vildsvin observerade
Östra Orust JVK	Talas om enstaka vildsvin,
Västra Orust JVK	Talas om enstaka vildsvin,
Stenungsunds JVK	Finns väletablerat bestånd vid västra delen av Svartedalen, (Ranebo , Jorddal, Rannekärr, Remma, Spekeröd, Nedre Röra, Övre Röra, Lillevatten).

Figur 4. Karta över området runt Lanneröd. Kommungränser är avgränsade med gult och följer inte alltid indelningen i jaktvårdskretsar. Älgskötselområden är markerade med grönt och kommer från länsstyrelsens GIS-skikt.

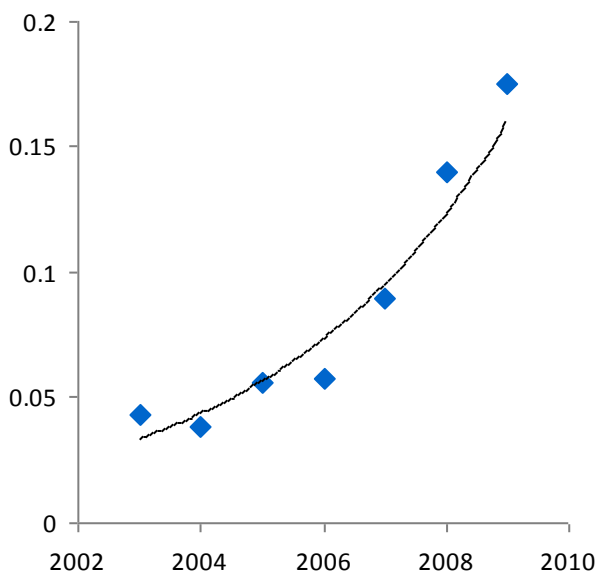
Tabell 3. Vildsvinsobservationer i älgskötselområden i området runt Lanneröd

Älgskötselområde	Areal (ha)	Vildsvinsobservationer de senaste 3 åren
Hensbacka	15725	Inga observationer dock vissa rykte om sugga med kultingar vid Saltkällan
Frände Lane	9342	Enstaka
Uddevalla norra	10011	Inga observationer
Kroppefjäll	10747	Enstaka
Kroppefjälls Östra	6716	Enstaka
Ljungskile	10757	Enstaka
Halle-Hunnebergs	6881	Enstaka
Melleruds Östra	13931	Enstaka
Gunnarsnäs-Dalskogs	15491	Sporadiskt förekommande
Holm-Skållerud	4797	Sporadiskt förekommande. Sugga med kultingar observerade
Hjärtums	8309	Sporadiskt förekommande, två st. observerade regelbundet vintern 2010/2111 på näs vid sjö mitt emellan Ljungskile och Hjärtum
Västerlanda	6680	Sporadiskt förekommande

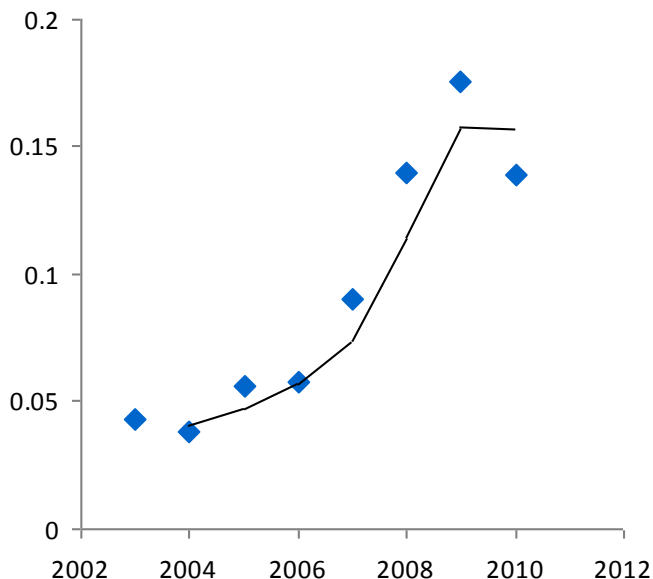
Populationsutveckling 2003-2010

Vildsvinsolyckor i hela riket

Figur 5 och 6 visar utvecklingen av antalet olyckor under perioden 2003 tom 2009 respektive perioden 2003 tom 2010. Generellt ökade antalet olyckor exponentiellt i landet under perioden 2003-2009 (Figur 5). Tillväxten är ca 26 % årligen under perioden. Figur 6 visar att antalet vildsvinsolyckor i riket under 2010 sjönk till ungefär samma nivå som för år 2008. Enligt antagandet att ett enkelt samband finns mellan antal vildsvinsolyckor och populationstäthet så bör vildsvinspopulationens tillväxt temporärt avtagit under 2010.

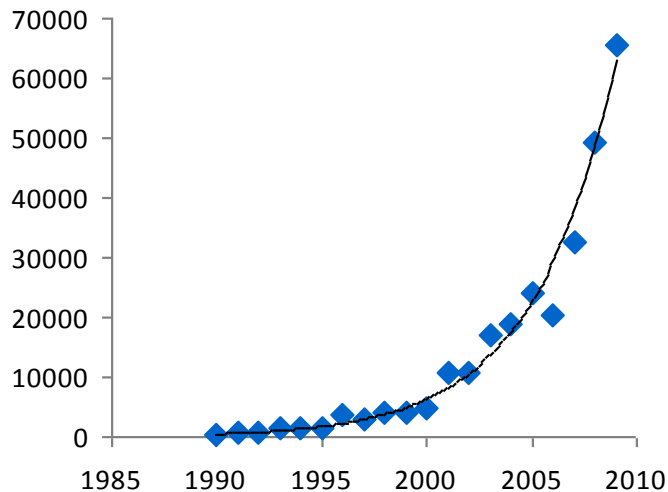
Figur 5. Vildsvinsolyckor (antal/1000ha) i hela riket 2003-2009 med anpassad exponentiell tillväxtfunktion ($y = 0,0259e^{0,2607x}$, $R^2 = 0,9211$). Vildsvinspopulationen antas följa samma tillväxtmönster som ökningen i olyckor.

Figur 6. Vildsvinsolyckorna (antal/1000ha) i hela riket under perioden 2003-2004 till årsvärdena har anpassats kurva baserad på 2 års glidande medelvärden. Den exponentiella ökningen under perioden före 2010 avstannade 2010. Vildsvinspopulationens tillväxt antas följa samma mönster.

Avskjutning i hela riket

Avskjutningsdata från Svenska Jägareförbundet visar ett likartat mönster som viltolycksfallsdata (Figur 6 och 7). Årliga ökningstakten i avskjutningen ligger på 26 % avrundat vilket överensstämmer med skattningen från viltolycksfallen. Enligt antagandet att ett enkelt samband finns mellan avskjutning och populationstäthet så bör vildsvinspopulationen visa en likartad utveckling som avskjutningsutvecklingen. Någon minskning av avskjutningen under 2010 är inte registrerad.

Figur 7. Vildsvinsavskjutning (antal) årsvis 2003-2009 med tillpassad exponentiell funktion ($y = 2E-219e^{0,2561x}$, $R^2 = 0,9762$).

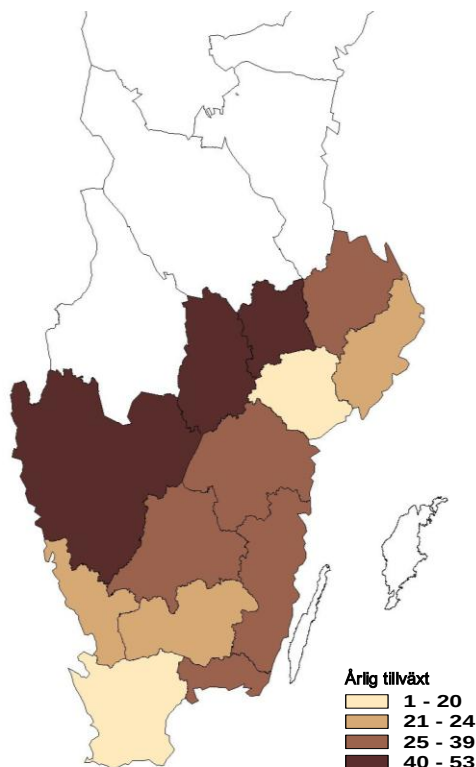
Länsvis populationsutveckling

I Tabell 4, och Bilaga 1 ges information om hur antalet vildsvinsolyckor varierar årsvis under perioden 2003-2010 i de 15 län där olyckor förekom. Den länsvisa tidsserieanalysen visar samma mönster som analysen av data från hela riket. Trenden är exponentiellt ökande i alla län, förutom i Dalarnas och i Värmlands län (Tabell 4). I de sistnämnda länen ökar vildsvinsolyckorna men olyckorna är relativt få och varierar mycket mellan år. Ökningstakten i de 13 län där ökningen är exponentiell uppskattas till mellan 53 % (Örebro län) och 19 % (Södermanlands län). Ökningen i både Västra Götalands län och Västmanlands län uppskattas till 45 %. I alla län utom i Västmanlands län minskar olyckorna dock något under 2010 (Bilaga 1). Inga olyckor med vildsvin skedde i Gotlands, Gävleborgs, Jämtlands, Norrbottens, Västerbottens och Västernorrlands län.

Figur 8 illustrerar den länsvisa variationen i ökningstakt av vildsvinsolyckor 2003-2009 som antas vara direkt proportionell mot vildsvinsbeståndens tillväxt. Resultaten tyder på att där vildsvinstätheten är stor så är tillväxttakten lägre och vice versa. I exempelvis Örebro län, Västra Götalands län och i Västmanlands län är ökningstakten i olyckor (populationstillväxten) hög men antalet olyckor 2010 (vildsvinstätheten) jämförelsevis lågt. Detta resultat överensstämmer väl med dokumenterade populationsekologiska principer.

Tabell 4. Länsvis årlig ökningstakt i vildvinstrafikolycksfall baserat på data från perioden 2003-2009

Län	Årlig ökning (%)
Örebro	53
Västra Götalands	45
Västmanlands	45
Östergötlands	39
Uppsala	32
Jönköpings	32
Blekinges	30
Kronobergs	24
Halland	23
Stockholms	22
Kalmar	21
Skåne	20
Södermanlands	19

Figur 8: Länsvisa fördelning av procentuella ökningen i vildsvinsolyckor 2003-2009.

BILAGA 1. Länsvis redovisning av viltolyckor med vildsvin

